

Zpráva o plnění projektu specifického výzkumu v roce 2012
Zastupitelské orgány a jejich složky v roce 1968. (Národní shromáždění a národní výbory).

Součástí projektu je jednak příprava **studie pro Východočeské listy historické** o proměnách komunistické elity v krajské zastupitelské soustavě (a to ve spolupráci studenta a učitele). Druhou, náročnější částí byl výzkum působení československého Národního shromáždění v roce 1968 a následná příprava **monografie pro Nakladatelství Lidové noviny v Praze**. Základním cílem obou částí projektu je prohloubit znalosti o zastupitelských orgánech v období československé reformy na sklonku šedesátých let 20. století, jejich proměnách a příčinách těchto proměn.

a) Složení týmu

Řešiteli projektu jsou akademický pracovník Historického ústavu FF UHK doc. PhDr. Ondřej Felcman, CSc. a absolvent učitelského studia SSK dějepis – základy společenských věd Ondřej Šindelář (absolvoval v roce 2012). Jejich společným dílem je studie v rozsahu 30 stran, která zohledňuje některé výsledky dosažené v diplomových a bakalářských pracích ze semináře doc. Felcmana a doplňuje je o další analytický výzkum příčin proměn funkcionářských elit krajského národního výboru Východočeského kraje a okruh jejich rekrutace.

O. Šindelář prohloubil jednak některé dodatečné sondy opírající se o výsledky předložené v jeho diplomové práci (věková, sociální, vzdělanostní a politická struktura představitelů KNV v průběhu šedesátých let, a to po jednotlivých volebních obdobích, resp. časových fázích určených dynamickým vývojem sklonku tohoto desetiletí. Zatím účelem provedl ještě dodatečný průzkum v nashromážděné archivní dokumentaci, jednak prošel dobovým tiskem ve snaze zachytit reflexi personálních proměn zastupitelské elity. Konečně textově připravil podklady medailonků jednotlivých činitelů (cca 30 osob) pro konečné zpracování a podílel se na revizi dokončených textů.

Doc. **O. Felcman** prohloubil komparaci souboru představitelů Východočeského KNV se souborem vedoucích funkcionářů KV KSČ Východočeského kraje a ověřil výsledky ve studentově práci s texty bakalářské práce Petera Durkota, který se zabýval samostatně východočeskými komunistickými funkcionáři na úrovni okresů a kraje taktéž v šedesátých letech. Dále připravil konečnou podobu textu.

Výzkum působení čs. parlamentu za tzv. pražského jara v roce 1968 byl výlučnou záležitostí akademického pracovníka. Dílčí sondu v podobě excerpt novinových článků z dobového tisku týkajících se zpráv o dění v Národním shromáždění provedli studenti navštěvující kurz *Pražské jaro v roce 1968* v ZS akademického roku 2012/2013. Jednalo se celkem o sedmáct podkladů, které poslouží k orientaci po novinové reflexi parlamentního života ve zkoumaném roce.

b) Splnění cílů řešení

Studie pro VLH vzniklá ve spolupráci řešitele a studenta se zaměřila na proměny v řadách představitelů Krajského národního výboru Východočeského kraje v letech 1960–1971. Soustředila se na odhalení příčin, které vedly ke změnám složení nejvyšších představitelů kraje (předsedy, dvou místopředsedů a tajemníka KNV). Vzhledem k nedostatku informací bylo nakonec upuštěno od původního úmyslu porovnávat získaná fakta s obdobně postavenými představiteli východočeských ONV. Místo toho byla provedena komparace

s představiteli východočeského KV KSČ ve stejném období, neboť se ukázalo poměrně silné personální sepětí mezi vrcholným orgánem státní správy a politicky nejvýše postaveným subjektem krajského zřízení. Jeho oslabení se projevilo až v druhé polovině šedesátých let a zejména v letech 1968–1969. Cíl zdokumentovat respektování nomenklaturního systému při výběru vrcholných představitelů a jeho narušení na sklonku šedesátých let v důsledku reformního procesu byl tak v každém případě dosažen.

Dokončovaná monografie, zpracovávaná akademickým řešitelem tohoto projektu, se zaměřuje na analýzu a zhodnocení činnosti Národního shromáždění v klíčovém údobí realizace reformy (jaro a léto 1968), dále na reflexi jeho postupného ústupu z pozic získaných před srpnovou invazí a na jeho kapitulaci za nastupující normalizace na sklonku téhož roku. Analýza bude ukončena počátkem roku 1969, kdy se sešla poslední schůze předsednictva Národního shromáždění, neboť v druhé polovině ledna začalo fungovat Federální shromáždění ČSSR – dvoukomorový zákonodárný sbor československé federace. Monografická studie sleduje působení parlamentu v událostech roku 1968, pokouší se vymezit rozsah a dopad podílu Národního shromáždění na reformně politického života v zemi v duchu polednové linie Dubčekova vedení KSČ. Pojmenovává také některé specifické prvky reformní parlamentní činnosti, které neodpovídaly politickému modelu sovětského typu.

Předností publikace bude analýza fungování parlamentu jako celku, tedy nejvyššího zákonodárského orgánu republiky. Text dále přiblíží činnost samotného předsednictva, v němž došlo v dubnu 1968 k podstatným změnám, posilující jeho reprezentativnost a kompetentnost v porovnání s dikcí ústavy z roku 1960 a v neposlední řadě se pozornost autora zaměřuje také na činnost několika vybraných parlamentních výborů (ústavně právního, zahraničního a kulturního).

Publikace o působení Národního shromáždění v roce 1968 bude obsahovat kromě odborného textu seznam pramenů a literatury, seznam černobílých ilustrací, seznam zkratk, anglické a německé resumé a rejstřík osobních jmen.

Publikaci budou oponovat přední čeští a slovenští odborníci na problematiku šedesátých let PhDr. Zdeněk Doskočil, Ph.D. z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR v Praze a PhDr. Miloslav Londák, DrSc. z Historického ústavu SAV v Bratislavě.

Realizace projektu

Příprava publikace se poněkud protáhla. Jedním z důvodů bylo značné vytížení hlavního autora v pedagogické činnosti a při závěrečné fázi redakci kladské syntézy, financované fakultou z prostředků institucionální podpory na rok 2011. K dalším okolnostem patřil fakt, že v závěru minulého roku nebyl přístupný parlamentní archiv, a to z důvodu delšího zasedání poslanecké sněmovny a senátu. Konečně je třeba uvést i přípravu výše uvedené studie, jejíž příprava zabrala rovněž delší čas, než se původně předpokládalo. Přesto se autorovi podařilo připravit již zhruba polovinu textu.

V současné době zbývá uskutečnit dodatečný výzkum v parlamentním archivu (leden–únor) a následně dokončit textaci práce. Souběžně bude připravován text resumé, aby mohl být dán k překladu do angličtiny a němčiny. Práce bude odevzdána do nakladatelství na přelomu března a dubna t. r. Následně bude provedena příprava několika černobílých fotografií. Orientačně lze předpokládat, že intimitur bude udělen v červenci a poté bude kniha dána do výroby (tisk a sazba publikace).

c) Výsledky publikační činnosti

Studie k východočeským komunistickým elitám v krajské správě šedesátých let je v současné době stylisticky dokončována a bude příští týden zaslána do recenzního řízení. V případě

kladného posouzení bude zařazena do VLH 30/2012, které vyjde s menším opožděním v březnu 2013.

Publikace *Československý parlament za pražského jara* má vyjít v nákladu 300 kusů a bude splňovat veškeré parametry publikací ucházejících se body RIV. Jedná se o analytickou monografii řešitele grantu – akademického pracovníka. Práce bude posouzena dvěma oponenty a vyjde nejpozději koncem prvního pololetí t. r. v počtu 220 stran (11 AA) ve formátu B5 v tvrdém přebale a obálkou, doplněná několika fotografiemi budov, v níž parlament v roce 1968 působil a zasedal. Monografie bude obsahovat dvojí resumé (anglické a německé). Je tedy důvodný předpoklad, že po vydání bude moci nárokovat plný počet bodů RIV v kategorii monografie.

d) Vyúčtování dotace

Ze získaných finančních prostředků jsou hrazeny fakturou v položce Služby náklady na vydání publikace (redakční práce, sazba, provedení dvojích korektur, zhotovení rejstříku a grafická příprava obálky – viz přiložená kalkulace) ve výši **82 800 Kč včetně DPH**. Do položky mzdových nákladů byly zahrnuty celkem čtyři dohody o provedení práce ve výši **6 500 Kč** (2x odměna oponentům ve výši 1.500 Kč každému, dvakrát odměna za překlad resumé ve výši 1.750 Kč každé překladatelce), dále dohoda o pracovní činnosti ve výši **3.750 Kč** a odměna řešiteli akademickému pracovníkovi ve výši **1000 Kč**. Celkem se jedná o **11. 250 Kč**. Celkem **5.000 Kč** představovala odměna studentskému řešiteli projektu O. Šindelářovi realizovaná formou mimořádného stipendia. V případě dohody o pracovní činnosti se jednalo o dohodu uzavřenou pro přípravu podkladového materiálu, zpřístupňujícího argumentaci k problematice postavení parlamentu v sovětském mocenském systému. V rozsahu celkem **1.665, 94 Kč** byly zaplacen zdravotní a sociální pojištění. Celkové náklady na projekt tedy činí **100.665, 49 Kč**.

Závěrem lze konstatovat, že výsledkem projektu bude vedle studie odhalující personální zákulisí ve střídání politických činitelů v historicky dramatické době šedesátých let (prozatím ve východočeské oblasti) také vydání historicky první monografie sledující činnost a kompetence československého parlamentu v uvedeném období, a to konkrétně právě v roce 1968, kdy v Československu došlo k pokusu revidovat rigiditu sovětského typu socialismu a vnést do komunistické vládnoucí praxe principy demokracie a humanity. Oba výstupy budou usilovat o udělení bodů RIV.

V Praze 8. ledna 2013

doc. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.
akademický řešitel projektu